

Indre Fosen kommune

postmottak@indrefosen.kommune.no

Stjørdal, 10.08.2022

Dette brevet sendes på vegne av Naturvernforbundet i Trøndelag, NJFF Sør-Trøndelag og Birdlife Norge avdeling Trøndelag

Høringsuttalelse til søknad om akvakulturtillatelse for torsk på lokalitet Frengsåsen, Indre Fosen

Bakgrunn

Viser til søknad om akvakulturtillatelse for torsk som ligger på Indre Fosen kommune sine hjemmesider. Vi ønsker å komme med en uttalelse til denne søknaden og har levert en lignende uttalelse til lokalitet Rørvika i samme kommune.

Som kjent har konsekvensene av lakseoppdrett vært en sterk bidragsyter til å sende villaksen på rødlista¹. Kysttorsken i Norge sliter også, samtidig som vi nå observerer et skred av søknader for oppdrettstorskanlegg. I åpne merder, slik som laksen og med vederlagsfrie konsesjoner, slik som for laksekonsesjoner i startfasen. Dette vil kunne presse frem etableringer og øke faren for umodne løsninger. Per 2.2.2022 lå det det altså inne søknader og godkjente konsesjoner tilsvarende total biomasse på hele 170 000 tonn torsk, mot 6874 i 2021²! Dette er noen av svært mange paralleller til lakseoppdrett som gjør at vi med dette innspillet maner til aktsomhet.

Våre innspill

Vi er skeptiske til det vi opplever som en bølge av søknader til en helt «ny» næring i sjø på arealer som til nå har vært forskånet. Med de enorme intensivene som gratis konsesjoner og arealer faktisk er, med mulig superprofitt som oppside, er det ikke annet å forvente at det vil satses stort av både seriøse og useriøse aktører. Det er derfor viktig å mane til føre-var-prinsipp og aktsomhet, og samtidig stille svært strenge krav om det først skal tildeles en konsesjon. Et minimumskrav burde være at næringa er helt utslippsfri. Trøndelag Fylkeskommune bør i tillegg tildele langt færre konsesjoner enn det som søkes på, og deretter pålegge strengt tilsyn over flere år for å være sikre på konsekvensene. Selv da kan vi umulig se for at Trondheimsfjorden er det best egnede området å «punktere» med en slik ny virksomhet. Næringa har det ikke travelt, og man risikerer irreversible

¹ <https://www.vetinst.no/nyheter/villaksen-er--fortsatt--en-truet-art>

² <https://www.hi.no/hi/nettrapporter/rapport-fra-havforskningen-2022-12>

konsekvenser for miljøet ved å forhaste utviklingen. Det som finnes av fagmiljø i Norge har påpekt at det ikke finnes nok kunnskap, og det vil være svært risikofylt å drive sjansespill i Norges mest artsrike fjord. Både for naturmangfoldet, men også for fiskeri. Fiskarlaget Midt-Norge har ikke bare gått sterkt imot denne lokaliteten og i Rørvika (samt to lokaliteter på Frosta), men også imot at det åpnes for oppdrett av torsk i Trondheimsfjorden inntil det er sannsynliggjort at den lokale torskebestanden ikke vil bli skadelidende³⁴.

Historien gjør at vi ser med bekymring på «runde to» med torskeoppdrett. Som kjent var det store problemer med rømming, sykdom og gyting i frie vannmasser for å nevne noe. Nå påstår altså Gadus (som Trøndelag Torsk er en del av) at det er en [mer robust og egnet torsk](#) som oppdrettes, **noe havforskningsinstituttet (HI) i samme artikkel avviser at er dokumentert**. Dette [understreket HI](#) ytterligere etter årets risikorapport for norsk fiskeoppdrett ble publisert i mai 2022. Vi kan ikke se at det er forsvarlig å stole blindt på påstandene til næringen. Hver søknad bør derfor behandles med den kunnskapen og erfaringen man besitter. Faktum er at det ved forrige store torskeoppdrettssatsing var svært høye rømmingstall. For perioden 2004 til 2009 rømte henholdsvis 20 000, 213 000, 290 000, 85 000, 304 000 og 175 000 individer⁵.

Kjent kunnskap

De mulige konsekvensene av torskeoppdrett er mange, selv om det generelle kunnskapsnivået er begrenset. Havforskningsinstituttet sammenfattet i 2021 kunnskapsgrunnet for mulig påvirkning fra oppdrettstorsk på villtorsk⁶. De lister opp fire hovedpunkter:

- A) Her pekes det på at kysttorsken er truet og at det er kunnskapshull knyttet til økologi og livshistorie hos kysttorsk i nord. Videre skriver de at gytefelt langs hele kysten, spesielt i sårbare fjordbestander bør beskyttes mot torskeoppdrett.
- B) Inntil bedre kunnskap foreligger anbefales det at beite- og oppvekstområder i nærhet av gytefelt i indre fjor med høy grad av retensjon (som gir lokalt unike bestander), lokal bunnslåing av larver og sårbare bestander gis beskyttelse
- C) Det pekes på at det mangler kunnskap om effekten av genetiske interaksjoner mellom domestisert oppdrettstorsk og villtorsk. Det vises videre til kunnskapen om effektene av rømt oppdrettsslaks på villaks, og at risikoprofilen for torsk antas å være høyere.
- D) Rømt torsk kan spre sykdom eller påvirke økosystemene hos villfisk. Det er også en rekke parasitter, bakterielle og virale agens som kan bli utfordrende. I tillegg kan oppdrettsanleggene føre til endringer i atferds, vandringsmønster, fysiologi og reproduksjon hos vill torsk. Det påpekes i alle disse risikofaktorene at det mangler kunnskap.

Rapporten er en sammenstilling av kjent kunnskap og viser i korte trekk at det er store kunnskapshull om kysttorskens atferd og arealbruk. Før disse hullene tettes betydelig vil torskeoppdrett ikke være i tråd med Naturmangfoldloven § 9 (*føre-var-prinsippet*). **Kunnskapen som faktisk foreligger om**

---

³<https://innsyn.acosky.no/indrefosen/wfdocument.ashx?journalpostid=1100035090&dokid=68479&version=1&variant=A&>

⁴<https://innsyn.acosky.no/indrefosen/wfdocument.ashx?journalpostid=1100034027&dokid=66395&version=1&variant=A&>

⁵ <https://fisk.no/oppdrett/3297-det-rommer-mest-torsk>

⁶ https://www.hi.no/hi/nettrapporter/rapport-fra-havforskningen-2021-22?fbclid=IwAR36qAbPdDQ8wsu3xrBkTzW_EjadodUftgMpo-SC0cltDYqfqWe26_Pzsy0

konsekvensene oppdrett kan ha, indikerer alvorlige konsekvenser for villtorsk og kanskje også hele økosystem. Det burde være nok til å si at det ikke kan etableres et relativt stort og risikofylt oppdrettsanlegg i Trondheimsfjorden.

I 2022 ble torskeoppdrett for første gang en del av vurderingen i den årlige risikorapporten for norsk fiskeoppdrett⁷. Også her ble det påpekt at risikoen knytter seg mest til gyting i frie masser, rømming og sykdom, og at indre fjordområder er sårbare og bør gis beskyttelse. I tillegg pekes det på at all risiko øker med mengden biomasse oppdrettstorsk det gis tillatelse til.

Trøndelag Torsk lener seg mye på at den nye generasjonen oppdrettstorsk og den nye metoden hvor torsk ikke rekker å bli kjønnsmoden før slaktning skal gjøre at risikomomentene ikke slår til.

Forvaltningen er foreløpig skeptisk til om dette stemmer. I Osen fremmet nylig Fiskeridirektoratet innsigelse mot å gi dispensasjon til oppdrettsanlegg for torsk grunnet vesentlig tilsidesettelse av nasjonale interesser knyttet til bevaring av kysttorsk⁸. Dette skyldtes her at det var gytefelt relativt nært lokaliteten, og viser i så måte at også direktoratet vurderer de mulige påvirkningsfaktorene som høyst reelle. Fiskeridirektoratet pekte spesielt på **genetiske interaksjoner** og **økologiske interaksjoner** som to hovedproblemstillinger. Også her påpekes det ikke finnes dokumentasjon på at 6-7. generasjons domestisert torsk er mindre rømmingsvillig.

I Levanger var det Statsforvalteren i Trøndelag som tidligere i år satte ned foten mot etablering av torskeoppdrett i Trondheimsfjorden. Dette skyldtes bl.a. nærhet til marint verneområde, mulige korallforekomster og **generelt stort artsmangfold i Trondheimsfjorden**. Videre påpekte klima- og miljøavdelingen hos Statsforvalteren at det var nok kunnskap til å fastslå at oppdrett av marin fisk i Trondheimsfjorden ville utgjøre en betydelig risiko og påføre ytterligere press på allerede pressede stammer av vill fisk.

Levanger kommune tok innsigelsen til etterretning og presiserte samtidig at man skal ha respekt for miljømyndighetens faglige vurderinger. Det ble også påpekt at saken var av prinsipiell betydning for tilsvarende arealavklaringer i Trondheimsfjorden. Det er foreløpig uvisst hvordan Indre Fosen stiller seg til tiltaket, men **vi mener Indre Fosen bør gå imot en lignende risikofylt etablering i sin kommune.**

Like i nærheten av denne lokaliteten, på Frosta, har Norcod søkt om to lokaliteter for torskeoppdrett. Her pågår enda saksbehandlingen, men Fiskeridirektoratet har sendt fraråding til begge lokalitetene. Det samme har statsforvalteren. **Det er i det hele tatt mye som tyder på torskeoppdrett inne i en nasjonal laksefjord fylt med fiskeri, friluftsliv og sårbart naturmangfold ikke er forenlig med forsvarlig forvaltning – i alle fall ikke med dagens kunnskap og teknologi.**

Virkninger på sjørretet

Sjørreteten sliter i Trøndelag og Trondheimsfjorden. En kartlegging viser at sjørreteten har god tilstand i bare rundt 10% av vassdragene i Trøndelag⁹. Hva har dette med torskeoppdrett å gjøre? En ny rapport fra Altafjorden viser at sjørreteten bruker fjorden med større variasjon enn tidligere antatt, men at en stor del holder seg nær sitt gytevassdrag¹⁰. Tidligere trodde man at sjørreteten brukte de

---

⁷ <https://www.hi.no/hi/nettrapporter/rapport-fra-havforskningen-2022-13>

⁸

<https://innsyn.acosky.no/osen/wfdocument.ashx?journalpostid=1100005657&dokid=9742&versjon=1&variant=A&>

⁹ <https://vitenskapsradet.no/Nyheter/Nyhetsartikkel/ArticleId/5207/Unik-kartlegging-av-sj-248-248-rreten-i-Norge>

¹⁰ <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/jfb.14832>

øvre vannmassene grunnet vanntemperaturen, men mye tyder på at det skyldes mer komplekse sammenhenger slik som forholdet til predatorer. Torsk er en predator på utvandrende smolt som typisk holder seg på bunnen i fjorden¹¹. **Torskeoppdrett i sjøørretens beiteområder vil derfor kunne være en direkte barriere og tap av et beite- og oppvekstareal. Den økte tilstedeværelsen i øvre vannmasser av en predator som torsk er vil trolig kunne ha negative konsekvenser for den hardt pressede sjøørreten.**

Dette synet støttes av Statsforvalteren i Trøndelag. I sin fraråding mot torskeoppdrett på to lokaliteter ved Frosta i Trondheimsfjorden datert 08.04.2022 skriver de følgende:

*«Trondheimsfjorden er stengt for oppdrett av laks og regnbueørret blant annet med bakgrunn i problematikk med lakselus. Skottelusa (*Caligus elongatus*), som er vanlig på torsk, er også en vanlig parasitt på oppdrettsfisk. Skottelusa kan snylte på de fleste kjente fiskeslag, og kan derfor gå fra torsk til laks eller sjøørret. Skottelusa kan også overføre sykdommer mellom fisk. Eksisterende kunnskap viser at den vil kunne utgjøre en trussel mot en allerede sterkt presset populasjon av sjøørret og laks i Trondheimsfjorden.»*

Sjøfugl og våtmarksfugl

Stjørnfjorden munner ut i nordenden av Trondheimsleia og munningen av Trondheimsfjorden. Rett over fjorden på nordsida, i kort avstand fra det omsøkte torskeoppdrettet, ligger fuglefredningsområdet Hovsfjæra. Det er også kort avstand til det store Grandefjæra naturreservat og Kråkvågsvaet fuglefredningsområde. Stjørnfjorden utgjør en sentral del av hele dette økosystemet i utløpet av det viktige og næringsrike fjordsystemet.

Stjørnfjorden og spesielt området omkring Flesagalten, Flesa og Flesaskjæret er et viktig område for sjøfugl og våtmarksfugl. Det er spesielt viktig for mange rødlistede sjøfuglarter i vinterhalvåret og på vårtrekket. Observasjoner lagt inn i Artsdatabankens Artskart viser at større flokker av Svartand, Sjøorre, Ærfugl og Alke, som alle er kategorisert som sårbare på Rødlista, bruker dette som beiteområde på vinteren. Det er også et viktig raste- og beiteområde for sårbare arter som Fiskemåke og Hettemåke under vårtrekket i april-mai. Kritisk og sterkt truede arter som Lomvi og Bergand er observert der. En nær truet art som Storskarv holder til i området i relativt stort antall på vinter og vår. Tjeld (nær truet) er tallrik i området under vårtrekket. For disse og mange flere bestander av sjøfugl og våtmarksfugl er området svært viktig som beiteområde året rundt og ikke minst i vinterhalvåret og under vårtrekket. Dette understreker også at området er svært næringsrikt.

Utbygging av torskeoppdrett i Stjørnfjorden vil påvirke de viktige beiteområdene for sjøfugl og våtmarksfugl i fjorden direkte og således få negative effekter på fuglelivet. Dette gjelder også konflikten mellom akvakultur og fugl i og ved anlegget. Det er en kjent sak lokalt i Indre fosen, så vel som nasjonalt og internasjonalt, at åpne sjøanlegg for akvakultur også tiltrekker seg enkelte arter av fugl som oppleves som skadegjørere på oppdrettsanleggene med påfølgende tiltak som har negativ effekt på fuglelivet. Etablering av Frengsåsen torskeoppdrettsanlegg vil uten tvil skade og komme i konflikt med fuglelivet i området.

Forholdet til arealplan

Sakene i Osen, Frosta og Levanger skiller seg noe fra søknaden i Indre Fosen. Her er arealet allerede avsatt til mulig akvakultur. Men det gjelder faktisk nesten hele Indre Fosen kommune. Disse

---

¹¹ https://www.sintef.no/globalassets/upload/fiskeri_og_havbruk/publikasjoner/rapporter/rapport-generell_endelig.pdf

flerbruksområdene (NAFFF – natur, akvakultur, ferdsel, fiske og friluftsliv) ble endelig vedtatt for 12 år siden og innebærer ikke noen spesiell finmasket utredning overhodet. Var det torskeoppdrett 12 år senere man hadde i tankene her? Slike arealformål blir som om man på land skulle avsette samme areal til formålene industri, barnehage, bolig og infrastruktur før det deretter blir førstemann til mølla å velge hva man skal bruke det til. Ikke spesielt helhetlig og langsiktig for innbyggere med andre ord. Ved Rørvika er arealet derimot allerede i bruk til både natur, fiske, ferdsel og friluftsliv og alle disse vil måtte vike om det etableres i tråd med det femte arealformålet.

Trøndelag Torsk argumenter med at forholdet allerede er avklart til arealplanen, **men vi mener det ikke er foretatt reelle interesseavklaringer her**. Samtidig er det allerede spilt inn i høringen at det pågår en rekke motstridene aktiviteter som fiskeri, fritidsfiske og annet friluftsliv på denne lokaliteten. Trøndelag torsk argumenter i tillegg for at det ikke vil være nødvendig med konsekvensutredning, men med alle usikkerhetsmomentene som vi har vært inne på i vårt innspill er det liten tvil om at **en betydelig utredning er et minimum av hva man kan forvente ved et slik tiltak**.

Konklusjon

Vi går på nåværende tidspunkt sterkt imot at det etableres oppdrettsanlegg for torsk på denne lokaliteten og i Trondheimsfjorden generelt. En slik etablering vil utgjøre en betydelig risiko for sårbare marine økosystem, og vil i tillegg være atter en arealkonflikt og risikofaktor for allerede svært pressede bestander av anadrom fisk i det som er en nasjonal laksefjord. Utslipp, sykdomsfare, parasitter som skottelus, genetisk innblanding, dårlig historikk med rømminger og gyting i frie masser er blant de mest tungtveiende argumenter. Torskeoppdrett vil påvirke økosystemet i det ytre fjordsystemet som utløpet av Stjørnfjorden og Trondheimsfjorden utgjør for fuglebestandene, negativt. Det omsøkte oppdrettsanlegget ligger midt i et viktige beiteområdene for sjøfugl og våtmarksfugl. Det ligger også sentralt i et område med fuglefredningsreservat og det store Grandefjære naturreservat. Torskeoppdrett i området Flesagalten, Flesa og Flesaskjæret vil uten tvil komme i sterk konflikt med fuglelivet i Stjørnfjorden og økosystemet i nordenden av Trondheimsleia. Det er lite kunnskap om de mulige konsekvensene, både generelt for torskeoppdrett i vårt marine økosystem, men også spesifikt for denne lokaliteten som ikke er konsekvensutredet.

Vi håper forvaltningen følger opp de strenge vedtakene som tidligere er fattet, og vi vil selv fortsette å presse på for en langt mer bærekraftig akvakulturforvaltning.

Vennlig hilsen

Forum for natur og friluftsliv Trøndelag

Navn
Koordinator
FNF Trøndelag